

Q&A: Farmaceuten en onderzoekscentra

Achtergrond

Uit het dreigingsbeeld van de AIVD (maart 2020, onveranderd in juli 2020) blijkt dat spionage vanuit statelijke actoren gericht op intellectueel eigendom bij farmaceuten, medische onderzoekscentra en laboratoria waarschijnlijk is. Dit in de context van onderzoek naar en productie van een vaccin tegen COVID-19. Afsproken is dat de AIVD, NCSC, NCTV en vakdepartementen, waaronder VWS, zullen samenwerken om informatie, advies en bijstand te bieden aan (geselecteerde) organisaties. Hiervoor is de Wbni tijdelijk aangepast.

Doel Q&A

Deze Q&A is bedoeld voor:

- Voor woordvoering van de betrokken departementen, indien zij vragen ontvangen over de gezamenlijke inzet voor farmaceuten en onderzoekscentra i.r.t. COVID-19;
- Voor de interne NCSC-werkgroep, als houvast wanneer zij de geprioriteerde organisaties benadert;
- Voor het NCSC Fusion Centre, om vragen te kunnen beantwoorden van doelgroeporganisaties van het NCSC;
- Voor de werkgroep en stuurgroep 'Samenwerking farmaceuten en onderzoekscentra', om vragen vanuit politiek of de bestuurlijke lijn te kunnen beantwoorden.

Communicatiestrategie

Er wordt geen proactieve (externe) communicatie verricht.

Elkaar informeren

MinJenV is eerste aanspreekpunt voor externen over de spoedwet en de extra inzet van het NCSC. MinBZK is eerste aanspreekpunt voor de eigen inzet. Partijen informeren elkaar wanneer zij vragen vanuit de media ontvangen. Wanneer vragen niet beantwoord kunnen worden aan de hand van de Q&A, vindt afstemming plaats in de werkgroep.

Bijzonderheden

Bijzonderheden en/of eventuele restricties worden bij de vraag duidelijk gemaakt.

Reden van de inzet

Waarom zet het NCSC zich in voor farmaceuten en onderzoekscentra?

De overheid wil met extra inzet van het NCSC en aanpalende diensten de digitale weerbaarheid van bij de COVID-19 betrokken organisaties verhogen.

Inlichtingeninformatie (en gezond verstand) wijzen op een grotere spionage-dreiging vanwege de COVID-19 uitbraak. Geavanceerde cyber-aanvallers, te weten statelijke actoren, hebben belang bij het stelen van informatie over een eventueel (10)(2e).

Er wordt wereldwijd samengewerkt maar ook is er een race gaande om een vaccin en farmaceuten en onderzoekscentra hebben daar een belangrijke rol in,

Zet Z-CERT zich niet in voor farmaceuten en onderzoekscentra? Wat is de rol van Z-CERT?

Het NCSC werkt zoveel mogelijk samen met onder andere Z-CERT. Op dit moment zijn voornamelijk ziekenhuizen en GGZ-instellingen lid van Z-CERT. Farmaceuten en veel onderzoekscentra vallen veelal niet onder Z-CERT en worden rechtstreeks geholpen.

Hoe groot is de dreiging richting farmaceuten en onderzoekscentra? Wordt de vaccin-ontwikkeling bedreigd?

Het risico is groot. De kans op aanvallen, in bevriende landen zijn deze al gerapporteerd¹, is toegenomen en de impact van ontregeling van de COVID-19-zorg, de COVID-19-crisis heeft al grote weerslag op de gezondheid en de maatregelen op de economie, is potentieel enorm. Kans en impact bepalen het risico.

Moet het NCSC helpen omdat farmaceuten en onderzoekscentra niet opgewassen zijn tegen de dreiging? Nemen deze partijen te weinig verantwoordelijkheid op het gebied van cybersecurity of zijn zij te weinig capabel om zich te weren tegen een cyberaanval?

De dreiging van statelijke actoren of Advanced Persistent Threats (APTs) is zo groot dat ook de meest opgewassen organisatie hulp kan gebruiken. Organisaties zijn primair zelf verantwoordelijk voor informatiebeveiliging; vanwege het belang van voorkomen van een tekort aan COVID-19-geneesmiddelen en het belang een bijdrage te leveren aan een eventueel vaccin, is de extra inzet van het NCSC voor deze organisaties passend.

Wat gaat het NCSC doen voor farmaceuten en onderzoekscentra?

Het NCSC informeert en adviseert de farmaceuten en onderzoekscentra over dreigingen en incidenten m.b.t. hun netwerk- en informatiesystemen. Ook biedt het NCSC bijstand als dit nodig is en kan zij onderzoek verrichten.

Waarom doet het NCSC niks voor andere zorginstellingen in de frontlinie, zoals huisartsen? Wat doet het NCSC voor andere zorginstellingen?

De spionagedreiging richt zich met name op farmaceuten en onderzoekscentra. Er zijn natuurlijk veel andere zorg-partijen die een belangrijke rol spelen bij COVID-19-bestrijding en/of bij het continueren van andere zorg. In dit kader werkt het NCSC nauw samen met Z-CERT. Z-CERT kan hierdoor analyses maken en de zorgsector van informatie en adviezen voorzien.

Als er zich een incident voordoet met aanzienlijke gevolgen voor de continuïteit van een zorginstelling, kan het NCSC – op verzoek van de zorginstelling - ook rechtstreeks aan die instelling bijstand verlenen. Uiteraard staan het NCSC en Z-CERT hierover in nauw contact.

Daarnaast biedt het NCSC een algemene dienstverlening voor een bredere groep van zorgverleners, in de vorm van whitepapers en factsheets, bijvoorbeeld via de website of via koepel- en/of brancheorganisaties.

Benadert het NCSC alle farmaceuten en onderzoekscentra rechtstreeks? Kan het NCSC dat wel aan? Heeft NCSC voldoende capaciteit of zijn er keuzes gemaakt?

Het NCSC streeft naar effectief en efficiënt helpen van zijn doelgroepen bij het vergroten van de digitale weerbaarheid. Het NCSC zal deze ervaring ook gebruiken voor deze tijdelijke inzet. Waar mogelijk werkt het NCSC samen met sectorale computercrisisteams en informatieknooppunten.

Het NCSC benadert bepaalde organisaties proactief. Deze partijen zijn geselecteerd op basis van te beschermen belangen en de dreigingsbeeld. Andere farmaceuten en onderzoekscentra kunnen een beroep doen op het NCSC voor advies en bijstand.

Heeft deze uitbreiding gevolgen voor de dienstverlening richting de bestaande doelgroepen Rijk en Vitaal?

Nee. De taken van het NCSC voor Rijk en Vitaal blijven onveranderd. Waar mogelijk automatiseert het NCSC de extra dienstverlening, zoals al gebeurd voor Rijk en Vitaal. De extra dienstverlening past binnen de inzet die het NCSC nu doet en is bovendien tijdelijk.

Hoe lang duurt deze inzet? Gedurende welke periode worden deze organisaties extra ondersteund? Worden deze partijen ook na de Corona-crisis door het NCSC bediend?

Deze inzet van het NCSC is voor de duur van de verhoogde dreiging in het kader van de uitbraak van COVID-19 en heeft een tijdelijk karakter. Deze organisaties worden tot 1 oktober 2020

¹ Zie bijvoorbeeld <https://www.ncsc.gov.uk/news/warning-issued-uk-usa-healthcare-organisations>

ondersteund. Dit is bepaald in de spoedwet en er is een mogelijkheid opgenomen om deze termijn met telkens twee maanden te verlengen als de COVID-19-crisis aanhoudt.

Waarom komt deze ondersteuning nu pas?

De zorg heeft al gedurende de gehele Corona-crisis onze volle aandacht. Het NCSC zet zich op verschillende manieren in voor de zorg, o.a. door ondersteuning van Z-CERT. Deze inzet voor farmaceuten en onderzoekscentra is een aanvulling hierop. Voordat het NCSC deze partijen rechtstreeks kan adviseren en bijstaan, is spoedwetgeving nodig.

Waarom is spoedwetgeving nodig? Kan de zorg niet gewoon vitaal verklaard worden?

De spoedwet creëert de bevoegdheden voor het NCSC om de farmaceuten en onderzoekscentra te kunnen informeren en adviseren over dreigingen en incidenten m.b.t. hun netwerk- en informatiesystemen, met name over dreigingen in relatie tot COVID-19. Ook kan het NCSC dan bijstand bieden als dit nodig is en kan het NCSC technisch onderzoek verrichten.

De farmaceuten en onderzoekscentra worden nu niet vitaal verklaard. Een eventuele vitaalverklaring behoort een regulier traject te doorlopen, waarin ook afstemming plaatsvindt met de zorgsector. Het Ministerie van VWS is bezig met verkennen of een herbeoordeling noodzakelijk is voor vitaal verklaren van de zorg. Het is echter niet wenselijk om dit nu te versnellen. Dit betekent immers een extra belasting voor organisaties die reeds onder hoge druk staan in verband met de aanpak en bestrijding van het COVID-19-virus.

In de spoedwet worden ook ziekenhuizen met een ic-faciliteit en fabrikanten van medische hulpmiddelen genoemd. Wat doet het NCSC voor hen?

Met de spoedwet kunnen ziekenhuizen en fabrikanten van medische hulpmiddelen een beroep doen op het NCSC voor advies over dreigingen en incidenten m.b.t. hun netwerk- en informatiesystemen, met name over dreigingen in relatie tot COVID-19. Ook kan het NCSC bijstand bieden als dit nodig is en kan het NCSC technisch onderzoek verrichten voor deze partijen. Ziekenhuizen kunnen al terecht bij Z-CERT. Het NCSC en Z-CERT staan in nauw contact.

Worden organisaties verplicht om de adviezen van het NCSC over te nemen?

De bijstand van het NCSC is vrijblijvend en op basis van vrijwilligheid en coöperatie. Er bestaat met deze tijdelijke wetwijziging geen verplichting tot het verlenen van medewerking.

Wat levert deze spoedwet de samenleving op en wat kost het?

Het levert verhoogde digitale weerbaarheid bij organisaties op die een sleutelrol vervullen in de bestrijding van COVID-19. Hoewel risico's op uitval of verlies van integriteit van digitale systemen nooit volledig uit te bannen zijn, worden ze hiermee voor zover mogelijk verkleind. De kosten van deze wijziging zijn nihil; het creëert een mogelijkheid om bijstand te verlenen bij incidenten en het zorgt ervoor dat het NCSC onderzoek naar de dreiging kan verrichten en deze organisaties kan informeren gedurende de crisis. Het NCSC heeft deze taken al ten aanzien van vitale aanbieders en de Rijksoverheid en verdeelt de aandacht in de crisis op een dusdanige manier dat hun huidige doelgroep nog steeds bediend wordt.

Hoe zit het met privacy-aspecten?

De wijziging is minimaal en brengt geen verschil in de werkwijze van het NCSC, die AVG-conform is.